

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน ของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาทุ่ง ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 7 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนบ้านนาทุ่ง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อผู้นำกลุ่มโรงสีชุมชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการบริหารจัดการกลุ่มของโรงสีชุมชน

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนบ้านนาทุ่ง

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนบ้านนาทุ่ง ประกอบด้วย สภาพพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกลุ่ม (เพศ อายุ การศึกษา) อาชีพของสมาชิกกลุ่ม รายได้ทั้งหมดของสมาชิก พื้นที่ทำการเกษตรและการถือครองที่ดิน ผลผลิตข้าวและการจัดการผลผลิต การเป็นสมาชิกกลุ่ม และการเข้าร่วมประชุม (ดังแสดงในตารางที่ 1) จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

เพศ สมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนบ้านนาทุ่ง เป็นเพศชายจำนวน 27 คน ร้อยละ 64.3 และเพศหญิงจำนวน 15 คน ร้อยละ 35.7

อายุ สมาชิกมีอายุระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 33.3 รองลงมาอายุระหว่าง 50 -59 ปี ร้อยละ 23.8 โดยมีอายุสูงสุด 92 ปี ต่ำสุด 33 ปี เฉลี่ย 51 ปี

ระดับการศึกษา สมาชิกจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 78.6 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เท่ากัน คือ ร้อยละ 7.1 โดยการศึกษาสูงสุด คือ ปวส. ต่ำสุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวนปีที่ศึกษาเฉลี่ย 5.1 ปี

จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชายและอยู่ในวัยแรงงาน (15 – 64 ปี) จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งการศึกษากาตบังคับในช่วงนั้นอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาและระบบการศึกษาต่อยังไม่แพร่กระจายเหมือนปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์ มีการใช้แรงงานในครอบครัวเพื่อทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ได้ศึกษาต่อและมีการเปลี่ยนแปลงในรุ่นต่อมาจากสมาชิกที่อายุน้อยที่สุด คือ 33 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส.

อาชีพ พบว่า สมาชิกทุกคนมีอาชีพหลัก ทำนา และอาชีพรองของสมาชิกส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเลี้ยงวัว ร้อยละ 95.2 รองลงมาปลูกผักสวนครัว ร้อยละ 64.3

จำนวนอาชีพของสมาชิก พบว่ามีจำนวนอาชีพมากที่สุด คือ 3 อาชีพ ร้อยละ 59.5 รองลงมา คือ 4 อาชีพ ร้อยละ 19.0 โดยมีจำนวนอาชีพสูงสุด 5 อาชีพ ต่ำสุด 2 อาชีพ และจำนวนอาชีพเฉลี่ย 3.4 อาชีพ

จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่ม โรงสีชุมชน มีอาชีพหลักทำนาทั้งหมด จากการ สัมภาษณ์ อาชีพทำนาถือเป็นอาชีพที่ทำมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ และมีการเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม มากถึงร้อยละ 95.2 โดยมีจำนวนอาชีพส่วนใหญ่คือ 3 อาชีพ เพราะพื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้าน ไม่เหมาะที่จะปลูกไม้ผลมากนักซึ่งสมาชิกจะปลูกผักสวนครัว ปลูกพืชไร่ และสมาชิกมีการเลี้ยงวัว มาก อาจเนื่องมาจากรัฐบาลมีการส่งเสริมให้เลี้ยงวัวเพื่อสร้างรายได้ และที่สำคัญ คือ มีการจัดตั้ง กลุ่ม โรงสีชุมชนขึ้นเพื่อชักชวนให้ชาวบ้านหันมาทำนาเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น จึงมีการเลี้ยงวัวเพื่อนำมูลของวัวไปทำปุ๋ยชีวภาพในการทำงานเกษตรอินทรีย์ และการจัดตั้งกลุ่มโรงสีชุมชน มีส่วน เกี่ยวข้องสมาชิกเป็นอย่างมากสอดคล้องกับอาชีพของสมาชิก และทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

รายได้ทั้งหมดของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีรายได้ระหว่าง 25,000 – 49,999 บาท/ปี ร้อยละ 28.6 รองลงมามีรายได้น้อยกว่า 25,000 บาท/ปี ร้อยละ 23.8 โดยรายได้ทั้งหมดสูงสุด 190,000 บาท/ปี ต่ำสุด 10,000 บาท/ปี และมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 58,000 บาท/ปี

จากผลการวิจัย พบว่า รายได้ทั้งหมดของสมาชิกต่อปีต่อครัวเรือนส่วนใหญ่ อยู่ในระหว่าง 25,000 – 49,999 บาท/ปี และรายได้เฉลี่ยทั้งหมด 58,000 บาทต่อปีต่อครัวเรือน แสดงให้เห็นฐานะทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน ว่ายังมีรายได้ต่ำกว่ากับรายได้รวมเฉลี่ยทั้งปีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ 112,900 บาทต่อปีต่อครัวเรือน (สำนักงานสถิติ ปี 2548/2549) เนื่องจากอาชีพหลักของสมาชิก คือ การทำนา และสมาชิกทุกรายต้องเก็บข้าวส่วนหนึ่งไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนให้เพียงพอ ก่อน จึงจะจำหน่าย ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกันในเรื่องรายได้ที่สมาชิกมีรายได้ต่ำ และมีข้าวบริโภคตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องซื้อ ในการสัมภาษณ์สมาชิก จึงพบว่าสมาชิกจะคำนวณรายได้ทั้งหมดที่เป็นตัวเงินเท่านั้น สมาชิกไม่ได้คำนวณถึงสิ่งที่สมาชิกสามารถลดการพึ่งพาจากภายนอกได้ เช่น การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงวัวเพื่อเป็นรายได้เสริม และนำมูลวัวมาทำปุ๋ยชีวภาพใช้ในนาตัวเอง

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า สมาชิกมีพื้นที่ทั้งหมดระหว่าง 11 – 20 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 52.4 รองลงมามีพื้นที่ระหว่าง 21 – 30 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 21.4 โดยพื้นที่ทั้งหมดสูงสุด 55 ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำสุด 6 ไร่ต่อครัวเรือน และพื้นที่ทั้งหมดเฉลี่ย 19.2 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่ของตนเอง พบว่า สมาชิกมีพื้นที่เป็นของตนเองระหว่าง 11 – 20 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 42.9 รองลงมา มีพื้นที่ของตนเองระหว่าง 1 – 10 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 31.0 โดยพื้นที่ของตนเองสูงสุด 40 ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำสุด 2 ไร่ต่อครัวเรือน และพื้นที่ของตนเองเฉลี่ย 16.5 ไร่ต่อครัวเรือน

พื้นที่เช่า พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเอง คือ ร้อยละ 81 และมีพื้นที่เช่าระหว่าง 11 – 20 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 9.5 รองลงมาพื้นที่เช่าระหว่าง 1 – 10 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 7.1 โดยพื้นที่เช่าสูงสุด 30 ไร่ต่อครัวเรือน ต่ำสุด 5 ไร่ต่อครัวเรือน และพื้นที่เช่าเฉลี่ย 14.4 ไร่ต่อครัวเรือน

ลักษณะการถือครองพื้นที่ พบว่า สมาชิกถือครองพื้นที่แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ มีพื้นที่ของตนเอง ร้อยละ 81.0 และพื้นที่ของตนเองร่วมกับเช่า ร้อยละ 19.0

จากผลการวิจัย พบว่า ลักษณะการถือครองพื้นที่ของสมาชิก มี 2 ประเภท คือ มีพื้นที่ของตนเอง ร้อยละ 81.0 และพื้นที่ของตนเองร่วมกับเช่า ร้อยละ 19.0 เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่จะมีพื้นที่ถือครองของตนเอง เป็นมรดกมาตั้งแต่บรรพบุรุษ สมาชิกทุกรายยังคงมีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก จึงไม่ต้องเช่าพื้นที่ทำกิน สำหรับผู้ที่เช่าพื้นที่ร่วมด้วยมีส่วนน้อย และเช่าจากญาติพี่น้องเพราะต้องการผลผลิตมากขึ้น ซึ่งการมีพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ จะมีพื้นที่ทำการเกษตรในช่วง 11 – 20 ไร่ต่อครัวเรือนเท่านั้นเนื่องจากส่วนใหญ่ทำนาโดยใช้แรงงานในครอบครัวและญาติ เพราะหมู่บ้านนาทุ่ง ถือเป็นหมู่บ้านใหม่ การแบ่งปันที่ดินและการถือครองที่ดินจึงใกล้เคียงกัน มีความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ ส่วนใหญ่เป็นพี่น้อง ญาติ การทำงานจึงเป็นระบบ “เอาแรง”

ผลผลิตข้าวของสมาชิก พบว่า สมาชิกมีผลผลิตข้าวระหว่าง 3.1 – 6.0 ตันต่อปี ร้อยละ 40.5 รองลงมา ผลผลิตข้าวระหว่าง 1.1 – 3.0 ตันต่อปี ร้อยละ 33.3 โดยผลผลิตข้าวสูงสุด 1.9 ตันต่อปี ต่ำสุด 1.2 ตันต่อปี และผลผลิตเฉลี่ย 5.1 ตันต่อปี

การจัดการผลผลิต พบว่า สมาชิกมีการจัดการผลผลิต โดยสมาชิกทุกคนเก็บข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน มีการเก็บไว้ทำเมล็ดพันธุ์และขายบางส่วนเท่านั้น คือ ร้อยละ 97.6

จากผลการวิจัย พบว่า ผลผลิตข้าวของสมาชิกส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 3.1 – 6.0 ตันต่อปี และมีผลผลิตเฉลี่ย 5.1 ตันต่อปี มีการเก็บผลผลิตข้าวไว้เพื่อบริโภคครัวเรือนให้เพียงพอก่อนจึงจำหน่าย ถือว่าสมาชิกทำนาและมีการลดรายจ่ายได้เพราะมีข้าวไว้บริโภค สอดคล้องกับการมีรายได้

ทั้งหมดตลอดทั้งปีที่ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะสมาชิกต้องเก็บข้าวไว้บริโภคเอง และสมาชิกสามารถลดการพึ่งพาจากภายนอก เห็นได้จากการผลิตปุ๋ยใช้เองในนาข้าวปลูกผักสวนครัว และมีการรวมกลุ่มกันเพื่อนำข้าวเข้าโรงสีชุมชนเพื่อแปรรูปและจำหน่ายเองในหน่วยงานราชการและในงานแสดงสินค้าที่ต่างๆ

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกโรงสีชุมชน พบว่า สมาชิกเกือบทั้งหมด มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 ปี ร้อยละ 97.6 และระยะเวลาการเป็นสมาชิก 1 ปี ร้อยละ 2.4 โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.9 ปี

เหตุผลในการเป็นสมาชิกโรงสีชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ระบุเหตุผล ความพึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับร้อยละ 88.1 รองลงมา ความพึงพอใจในการทำงานของกลุ่มร้อยละ 85.7

จากผลการวิจัย พบว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ความร่วมมือกันในกลุ่มและการทำงานของผู้นำ เพราะสมาชิกเกือบทั้งหมด เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่ม พ.ศ. 2544 คือ 5 ปี เพราะสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มพึงพอใจในสวัสดิการของกลุ่มที่สามารถช่วยเหลือสมาชิกให้ดีขึ้น

การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นในท้องถิ่น พบว่า ทุกคนเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มสถาบันการเงินและกลุ่มรถชุมชน รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชนและกลุ่มกองทุนปุ๋ยชีวภาพเท่ากัน คือ ร้อยละ 97.6

จากผลการวิจัย พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นของสมาชิกโรงสีชุมชนนั้น เพราะจากการสัมภาษณ์กลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิก สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกได้ รวมทั้งยังเป็นแหล่งสินเชื่อให้กับสมาชิกอีกด้วย

การเข้าร่วมประชุม พบว่า สมาชิกทุกคนเข้าร่วมประชุม 12 ครั้ง/ปี หรือทุกวันที่ 10 ของเดือน เนื่องจากมีการให้เงินปันผลและสรุปงานประจำเดือน

จากผลการวิจัย พบว่า การเข้าร่วมประชุม จะมีการประชุมกลุ่มเดือนละ 1 ครั้ง โดยสมาชิกทุกคนเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้ง เนื่องจากกลุ่มจะมีการปันผล และสรุปผลการดำเนินงานประจำเดือนให้สมาชิกได้รับทราบและหากสมาชิกท่านใดไม่เข้าร่วมประชุม สมาชิกจะไม่ได้รับเงินปันผลเงินปันผลจะนำเข้ากลุ่มไป สมาชิกจึงมีส่วนร่วมในการประชุมทุกครั้งเมื่อใช้กฎระเบียบนี้ในกลุ่ม

ตารางที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนบ้านนาทุ่ง

(N = 42)

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	27	64.3
หญิง	15	35.7
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 40	7	16.7
40 – 49	14	33.3
50 – 59	10	23.8
60 – 69	9	21.4
มากกว่า 69	2	4.8
		สูงสุด = 92 ปี
		ต่ำสุด = 33 ปี
		เฉลี่ย = 51 ปี S.D. = 12.2
ระดับการศึกษา		
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	33	78.6
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3	7.1
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	3	7.1
- อาชีวศึกษา	3	7.1
		สูงสุด = ปวส.
		ต่ำสุด = ประถมศึกษาปีที่ 4
		จำนวนปีเฉลี่ย = 5.1 ปี
		S.D. = 2.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 42)

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำนา	42	100.0
อาชีพรอง^{1/}		
- เลี้ยงวัว	40	95.2
- ทอผ้าไหม	2	4.8
- ผักสวนครัว	27	64.3
- พืชไร่	8	19.0
- รับจ้างทั่วไป	17	40.5
- ค้าขาย	3	7.1
- สมาชิก อ.บ.ต.	1	2.4
จำนวนอาชีพ		
2	3	7.1
3	25	59.5
4	8	19.0
5	6	14.3
		สูงสุด 5 อาชีพ, ต่ำสุด 2 อาชีพ
		เฉลี่ย = 3.4 อาชีพ S.D. = 0.8
รายได้ทั้งหมด (บาท)		
น้อยกว่า 25,000	10	23.8
25,000 – 49,999	12	28.6
50,000 – 74,999	5	11.9
75,000 – 99,999	4	9.5
100,000 – 124,999	7	16.7
มากกว่า 125,000	4	9.5
		สูงสุด = 190,000 บาท
		ต่ำสุด = 10,000 บาท
		เฉลี่ย = 58,000 บาท
		S.D. = 44,137.3

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 42)

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พื้นที่ทั้งหมด (ไร่/คร้าวเรือน)		
1 – 10	7	16.7
11 – 20	22	52.4
21 – 30	9	21.4
มากกว่า 30	4	9.5
		สูงสุด = 55 ไร่
		ต่ำสุด = 6 ไร่
		เฉลี่ย = 19.2 ไร่ S.D. = 10.0
พื้นที่ของตนเอง (ไร่/คร้าวเรือน)		
1 – 10	13	31.0
11 – 20	18	42.9
21 – 30	8	19.0
มากกว่า 30	3	7.1
		สูงสุด = 40 ไร่
		ต่ำสุด = 2 ไร่
		เฉลี่ย = 16.5 ไร่ S.D. = 9.6
พื้นที่เช่า (ไร่/คร้าวเรือน)		
ไม่เช่า	34	81.0
1 – 10	3	7.1
11 – 20	4	9.5
21 – 30	1	2.4
		สูงสุด = 30 ไร่
		ต่ำสุด = 5 ไร่
		เฉลี่ย = 14.4 ไร่ S.D. = 8.0
ลักษณะการถือครองพื้นที่		
- พื้นที่ของตนเอง	34	81.0
- พื้นที่ของตนเองร่วมกับเช่า	8	19.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 42)

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผลผลิตทั้งหมด (ตันต่อปี)		
1.1 – 3.0	14	33.3
3.1 – 6.0	17	40.5
6.1 – 9.0	7	16.7
มากกว่า 9	4	9.5
		สูงสุด = 19 ตัน
		ต่ำสุด = 1.2 ตัน
		เฉลี่ย = 5.1 ตัน S.D. = 3.5
การจัดการผลผลิต^{1/}		
- ขายบางส่วน	41	97.6
- เก็บไว้ทำเมล็ดพันธุ์	41	97.6
- บริโภคในครัวเรือน	42	100.0
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก (ปี)		
1	1	2.4
5	41	97.6
		สูงสุด = 5 ปี
		ต่ำสุด = 1 ปี
		เฉลี่ย = 4.9 ปี S.D. = 0.6
เหตุผลในการเป็นสมาชิกโรงสี^{1/}		
- มีรายได้มากขึ้น	31	73.8
- พึงพอใจในการทำงานของกลุ่ม	36	85.7
- พึงพอใจในการทำงานของ	31	73.8
กรรมการ		
- พึงพอใจในสวัสดิการที่ได้รับ	37	88.1
- มีคนชักชวน	25	59.5
- พึงพอใจในการปันหุ้น	23	54.8
- ใกล้บ้าน	28	66.7
- ช่วยเหลือคนในชุมชนได้	9	21.4

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(N = 42)

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นในท้องถิ่น^{1/}		
- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	42	100.0
- กลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชน	41	97.6
- กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ	39	92.9
- กลุ่มรถชุมชน	42	100.0
- กลุ่มสวัสดิการชุมชน	40	95.2
- กลุ่มกองทุนปุ๋ยชีวภาพ	41	97.6
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	17	40.5
- กลุ่มสถาบันการเงิน	42	100.0
การเข้าร่วมประชุม		
- เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง	42	100.0

หมายเหตุ: ^{1/} เกษตรกรสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อผู้นำกลุ่มโรงสีชุมชน

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของสมาชิกต่อผู้นำกลุ่มโรงสีชุมชน ซึ่งผู้นำกลุ่ม หมายถึง ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกให้เป็นผู้บริหารงานกลุ่ม และเป็นจตุรรมในการบริหารงานกลุ่มหรือคณะกรรมการ ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ การกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการยอมรับเป้าหมายกลุ่มของผู้นำ การให้การสนับสนุนรายบุคคลของผู้นำ และความซื่อสัตย์ของผู้นำ ดังแสดงในตารางที่ 2 จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

คุณสมบัติของผู้นำ พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีความเสียสละต่องานอย่างสม่ำเสมอ คะแนนเฉลี่ย 4.5 รองลงมา มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดีเยี่ยม เข้มแข็งในสภาวะต่อ หรือ รับผิดชอบปรับตัวในสภาวะต่างๆ ได้ และมีการวางแผนในการทำงาน คะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.3 คะแนน

การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีวิธีการหรือกิจกรรมที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าของกลุ่ม เช่น คุงาน ส่งสินค้าขาย คะแนนเฉลี่ย 4.3 รองลงมา ระดับเห็นด้วยมาก คือ มีความสามารถในการปรับใช้หรือพัฒนาข้อดีของกลุ่ม คะแนนเฉลี่ย 4.2

ความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการยอมรับเป้าหมายกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีการประชาสัมพันธ์และชักชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ คะแนนเฉลี่ย 4.4 รองลงมา มีระดับเห็นด้วยมาก คือ สร้างความเข้าใจในเป้าหมายของกลุ่มแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ และ สร้างความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานของกลุ่มแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.2 คะแนน

การให้การสนับสนุนรายบุคคลของผู้นำ พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ ให้การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมที่เป็นความต้องการของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ คะแนนเฉลี่ย 4.1 รองลงมา รับรู้และตอบสนองความต้องการของสมาชิกเป็นรายบุคคล คะแนนเฉลี่ย 3.7

ความซื่อสัตย์ของผู้นำ พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ไม่คดโกงเอาเปรียบสมาชิก คะแนนเฉลี่ย 4.3 รองลงมา มีระดับเห็นด้วยมาก คือ ผู้นำสามารถชี้แจงได้ชัดเจนเมื่อสมาชิกมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำงานของกลุ่ม คะแนนเฉลี่ย 4.2

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้นำในความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชน มีความเสียสละต่อ
งานอย่างสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดีเยี่ยมเข้มแข็งใฝ่หาความรู้เปิดเผยปรับตัว
ในสถานะต่างๆได้ และมีการวางแผนในการทำงาน มีวิธีการที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าของกลุ่ม มี
การประชาสัมพันธ์และชักชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และไม่คดโกงเอา
เปรียบสมาชิก ซึ่งจากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่ม จะเห็นได้ว่า ผู้นำมีความเสียสละและทำงานเพื่อ
กลุ่มอย่างจริงจัง จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่ม และสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ
ช่วยเหลือการทำงานของผู้นำ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชน

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของสมาชิกต่อสมาชิกกลุ่มด้วยกัน ซึ่ง ลักษณะสมาชิกกลุ่ม หมายถึง คุณสมบัติและพฤติกรรมการแสดงออกของสมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนบ้านนาทุ่ง ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย คุณสมบัติของสมาชิก ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ความซื่อสัตย์ของสมาชิกและการประเมินผลงานของกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 3 จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

คุณสมบัติของสมาชิก พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ มีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตย คะแนนเฉลี่ย 4.1 รองลงมาเป็นผู้รู้จักประสานประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมเข้าด้วยกัน คะแนนเฉลี่ย 4.0 คะแนน

ความเข้าใจวัตถุประสงค์กลุ่มของสมาชิก พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีการรวมหุ้นทำโรงสี ช่วยแก้ปัญหาการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง คะแนนเฉลี่ย 4.4 รองลงมาประโยชน์ของกลุ่มคือประโยชน์ของสมาชิก คะแนนเฉลี่ย 4.3

ความซื่อสัตย์ของสมาชิก พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ มีความโปร่งใสในการทำงาน คะแนนเฉลี่ย 4.2 รองลงมามีความรับผิดชอบและมีความยุติธรรม มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.1 คะแนน

การประเมินผลงานของกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ แสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของผู้นำ และแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมของกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.1 คะแนน รองลงมามีส่วนร่วมจากสมาชิกกลุ่มในการติดตามประเมินผลงานของกลุ่ม คะแนนเฉลี่ย 4.0

จากผลการวิจัย พบว่า สมาชิกมีความเข้าใจในการรวมหุ้นโรงสีชุมชน ทำให้ช่วยแก้ปัญหาการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งประโยชน์เมื่อกลุ่มดำเนินไปได้ดีก็จะส่งผลให้สมาชิกได้รับประโยชน์ และสมาชิกส่วนมากให้ความคิดเห็นสมาชิกมีความโปร่งใสในการทำงาน แต่จากการสัมภาษณ์มีคณะกรรมการชุดเดิมมีการทำงานที่ไม่โปร่งใส ทำให้กิจการของกลุ่มและการได้รับปันผลของสมาชิกไม่ดีนัก

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการบริหารจัดการกลุ่มของโรงสีชุมชน

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของสมาชิกต่อการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่ม หมายถึง การกำหนดระบบงาน ระเบียบ และเทคนิคในการปฏิบัติงาน ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม การจัดสรรเงินของกลุ่ม ความเหมาะสมของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่ ความเพียงพอของเครื่องมือเครื่องใช้ของกลุ่ม การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม และการได้รับการยอมรับจากภายนอกกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4 จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

การกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีการแบ่งส่วนงานแต่ละส่วนได้ชัดเจน และการควบคุมงานทุกส่วนมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ คือ 4.3 รองลงมา มีระดับเห็นด้วยมาก คือ มีการกำหนดกิจกรรมของแต่ละส่วนงาน คะแนนเฉลี่ย 4.2

การจัดสรรเงินของกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ มีการจัดหาแหล่งเงินมาเพื่อใช้ในกิจกรรม คะแนนเฉลี่ย 4.3 รองลงมา มีระดับเห็นด้วยมาก คือ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในการใช้จ่ายเงินในกิจกรรมต่างๆ คะแนนเฉลี่ย 4.2

ความเหมาะสมของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่ พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ เพิ่มพูนความรู้ และทักษะให้กับคนที่ปฏิบัติงานสม่ำเสมอ คะแนนเฉลี่ย 4.2 รองลงมา จัดหาคนที่มีความรู้ความสามารถมาทำงานให้กับกลุ่ม คะแนนเฉลี่ย 4.1

ความเพียงพอของเครื่องมือเครื่องใช้ของกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ กลุ่มสามารถหาวัสดุ อุปกรณ์มาทดแทนได้ทันเวลาที่ต้องการใช้และทันสมัยเหมาะสมกับงาน คะแนนเฉลี่ย 3.9 รองลงมา มีวัสดุอุปกรณ์พร้อมในการดำเนินกิจกรรม คะแนนเฉลี่ย 3.6

การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม และสมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ คือ 4.1 รองลงมา ใช้ประโยชน์จากข่าวสารในการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่ม คะแนนเฉลี่ย 3.9

การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ การให้ข่าวสารและความรู้ทางการตลาดแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ คะแนนเฉลี่ย 4.1 รองลงมาสมาชิกมีงานทำ การจัดสรรเงินปันผลเป็นไปอย่างยุติธรรม มีอำนาจต่อเรื่องการขายข้าวมากขึ้น และระบบการประกันราคาการรับซื้อข้าวเหมาะสม มีระดับคะแนนเท่ากับ 4.0

การได้รับการยอมรับจากภายนอกกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเพิ่มขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน กับการได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์และจัดหางบประมาณเพื่อเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ให้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.2 คะแนน รองลงมา หน่วยงานภายนอกให้การยอมรับในการดำเนินงานกลุ่ม คะแนนเฉลี่ย 4.1

จากผลการวิจัย พบว่า มีการแบ่งส่วนงานแต่ละส่วนได้ชัดเจน และงานมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ผู้นำสามารถจัดหาเงินมาเพื่อใช้ในกิจกรรมต่างๆ ได้ มีการเพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะให้กับคนปฏิบัติงาน และการดำเนินงานยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านวัสดุ อุปกรณ์และจัดหาแหล่งงบประมาณเพื่อเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ให้ ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และจากการสัมภาษณ์พบว่า การมีกิจกรรมหลายกิจกรรมในกลุ่ม เช่น ร้านค้าชุมชน โรงเรียนชุมชน สวัสดิการชุมชน โรงปุ๋ยชีวภาพ ทำให้ระบบบริหารงานด้านการเงินยังไม่ชัดเจน

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน

คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของสมาชิกต่อผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน หมายถึง สิ่งที่สมาชิกได้รับและเห็นว่าเป็นผลจากการเกิดกลุ่มโรงสีชุมชน มี 10 ประการ ดังแสดงในตารางที่ 5 จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

ผลการดำเนินงานกลุ่ม พบว่า มีระดับเห็นด้วยมาก คือ การส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวปลอดสารเคมี ส่งผลให้คนในชุมชนผู้ปลูกรู้จักดูแลสุขภาพมากขึ้น และการส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวปลอดสารเคมี ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.1 คะแนน รองลงมา ลูกหลานของคนในชุมชนมีโอกาสในการศึกษามากขึ้น คนในชุมชนมีคุณภาพดีขึ้น เช่น มีปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อชีวิตดีขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น เป็นต้น และการดำเนินงานของโรงสี มีผลต่อการช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชนมากขึ้น เช่น การปลูกข้าว การเกี่ยวข้าว การรวมกลุ่ม มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.9 คะแนน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน พบว่า การส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวเกษตรอินทรีย์ ทำให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์สมาชิกมีการเก็บข้าวที่ตนปลูกไว้กินเอง ไม่ซื้อข้าวกิน จึงเป็นการลดรายจ่าย และการเกิดกิจกรรมกลุ่มยังส่งผลให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น ลูกหลานมีโอกาสได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น จากการศึกษาที่โรงเรียนบ้านนาทุ่งได้รับการสนับสนุนจากกลุ่ม ในการเข้าไปส่งเสริมสร้างธนาคารโคในโรงเรียน รวมทั้งส่งสมาชิกกลุ่มไปสอนการทำเกษตรครบวงจร ให้นักเรียนได้รู้จักปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เพื่อทำเป็นอาหารกลางวันในโรงเรียน และการเกิดการทำงานร่วมกันในกลุ่มมากขึ้น เช่น การปลูกข้าว การเกี่ยวข้าว ทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มเพิ่มขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น จากยอดขายสินค้าของร้านค้าชุมชนที่เพิ่มขึ้น แต่มีผลเสียคือ สมาชิกยังไม่มีความรู้ในการใช้จ่ายเงินมากนัก ส่งผลให้การเป็นหนี้ของคนในชุมชนไม่ลดลง จากยอดจำนวนหนี้สินที่สมาชิกติดค้างกลุ่ม มีเพิ่มมากขึ้น เพราะการมีกลุ่มต่างๆ ทั้งกลุ่มสหกรณ์ร้านค้า กลุ่มสถาบันการเงินรองรับการกู้เงินของสมาชิกเพื่อลงทุนการเกษตร ทำให้สมาชิกมีแหล่งเงินทุนมากขึ้น จึงไม่สามารถลดการเป็นหนี้ลงได้

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยลักษณะพื้นฐานของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิก ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวนอาชีพของสมาชิก รายได้ทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน

ลักษณะพื้นฐานของสมาชิก	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน (r)
- เพศ	-.102
- อายุ	.002
- ระดับการศึกษา	-.046
- ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร	.065
- ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม	.078
- จำนวนอาชีพของสมาชิก	.191
- รายได้ทั้งหมด	.026

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวนอาชีพของสมาชิก รายได้ทั้งหมด มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับผลดำเนินงานของโรงสีชุมชน

ปัจจัยด้านลักษณะผู้นำ ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ ความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกเกิดการยอมรับเป้าหมายกลุ่ม การให้การสนับสนุนรายบุคคลของผู้นำและความซื่อสัตย์ของผู้นำ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน

ลักษณะผู้นำ	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำ กับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน (r)
- คุณสมบัติผู้นำ	.223
- การมีวิสัยทัศน์	.300
- ความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม	.310*
- การให้การสนับสนุนรายบุคคล	.296
- ความซื่อสัตย์ของผู้นำ	.350*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม และความซื่อสัตย์ของผู้นำ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดการยอมรับเป้าหมายของกลุ่มและความซื่อสัตย์ของผู้นำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .310 และ .350 ส่วนคุณสมบัตินำ การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ และการให้การสนับสนุนรายบุคคลของผู้นำ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชนในด้านผู้นำ พบว่า มีตัวแปร 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ ความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม และความซื่อสัตย์ของผู้นำ เนื่องจากผู้นำเป็นผู้มีความเสียสละต่อส่วนรวม และมีการประชาสัมพันธ์และชักชวนให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจากสัมภาษณ์สมาชิก พบว่าผู้นำมีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้สมาชิกร่วมทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ และมีการเปลี่ยนแปลงการทำงาน เช่น การนัด

ประชุมเดือนละ 1 ครั้งเพื่อให้สมาชิกได้รับทราบการดำเนินงานของกลุ่ม และให้สมาชิกร่วมกันเสนอแนะ โดยมีกฏกติกาว่า สมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจะไม่ได้รับเงินปันผลของกลุ่ม และเก็บเงินปันผลนั้นเข้ากลุ่ม จึงมีการเข้าประชุมทุกครั้งหรือหากสมาชิกไม่ว่างก็จะส่งตัวแทนเข้ารับฟัง ซึ่งเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน ในด้านความซื่อสัตย์ จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกมีความไว้วางใจในความซื่อสัตย์ของผู้นำมีความโปร่งใสในการทำงาน แต่อาจจะมีคณะกรรมการชุดเดิมที่ไม่โปร่งใส จึงทำให้การดำเนินงานกลุ่มไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านลักษณะสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน

ปัจจัยด้านลักษณะสมาชิกกลุ่ม ประกอบด้วย คุณสมบัติของสมาชิก ความเข้าใจวัตถุประสงค์ ของกลุ่ม ความซื่อสัตย์ของสมาชิก และการประเมินผลงานของกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสมาชิกกลุ่มกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน

ลักษณะสมาชิกกลุ่ม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสมาชิกกลุ่มกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน (r)
- คุณสมบัติของสมาชิก	.356*
- ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม	.540*
- ความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม	.469*
- การประเมินผลงานของกลุ่ม	.392*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณสมบัติของสมาชิก ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ความซื่อสัตย์ของสมาชิก และการประเมินผลงานของกลุ่ม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคุณสมบัติของสมาชิก ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ความซื่อสัตย์ของสมาชิกกลุ่ม และการประเมินผลงานของกลุ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .356, .540, .469 และ .392 ตามลำดับ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชนในด้านสมาชิก พบว่า ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ คุณลักษณะสมบัติของสมาชิก ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ความซื่อสัตย์ของสมาชิก และการประเมินผลงานของกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงสีว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และสมาชิกมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยในระดับมาก เห็นได้จากการเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน สมาชิกมีการเสนอแนะและร่วมแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มเป็นอย่างดี แม้บางครั้งจะมีการโต้แย้งกัน ในด้านความซื่อสัตย์สมาชิกมีความโปร่งใสในการทำงาน แต่ความรับผิดชอบ บางครั้งสมาชิกไม่มาร่วมทำงานกับกลุ่ม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ สมาชิกต้องมียานพาหนะในครอบครัวจึงไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมกลุ่มได้

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่มมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของโรงสีชุมชน

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม การจัดสรรเงินของกลุ่ม ความเหมาะสมของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่ ความเพียงพอของเครื่องมือเครื่องใช้ของกลุ่ม การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม และการได้รับการยอมรับจากภายนอกกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกลุ่มกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน

ลักษณะสมาชิกกลุ่ม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกลุ่มกับผลการดำเนินงานโรงสีชุมชน (r)
- การกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม	.359*
- การจัดสรรเงินของกลุ่ม	.419*
- ความเหมาะสมของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่	.397*
- ความเพียงพอของเครื่องมือเครื่องใช้ของกลุ่ม	.280
- การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม	.551*
- การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม	.531*
- การได้รับการยอมรับจากภายนอกกลุ่ม	.269

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม การจัดสรรเงินของกลุ่ม ความเหมาะสมของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่ การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม และการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงาน โรงสีชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยการกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม การจัดสรรเงินของกลุ่ม ความเหมาะสม ของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่ การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม และการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .359, .419, .397, .551 และ .531 ตามลำดับ ส่วนความเพียงพอของเครื่องมือเครื่องใช้ของกลุ่ม และการได้รับการยอมรับจากภายนอกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน โรงสีชุมชนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน โรงสีชุมชนในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า มีตัวแปร 5 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 คือ การกำหนดรูปแบบและภารกิจของกลุ่ม การจัดสรรเงินของกลุ่ม ความเหมาะสมของบุคคลกับตำแหน่งหน้าที่ การใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม และการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มมีการแบ่งส่วนงานแต่ละส่วนชัดเจน และมีการควบคุมที่ต่อเนื่องกัน แต่อาจมีบางครั้งที่คณะกรรมการทำงานล่าช้า จากงานเอกสารที่ไม่ชัดเจนเมื่อมีการประชุม เนื่องจากกรรมการยังไม่เสร็จ การจัดสรรเงินของกลุ่มจะเห็นได้จากการที่ผู้นำกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความสามารถในการหาแหล่งเงินจากหน่วยงานต่างๆ มาเพื่อมาใช้ในกิจกรรมกลุ่มได้ กลุ่มจึงมีกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้น และยังสามารถดำรงอยู่ได้ ประกอบกับมีการเพิ่มความรู้และทักษะให้กับคนที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การทำงานจึงพัฒนากว่าเดิม ในเรื่องการใช้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่ม สมาชิกได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเป็นประจำ จากการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และมีการชี้แจงการดำเนินงาน สมาชิกจึงมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ตัดสินใจในการดำเนินงาน และการมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องทำให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่ม อาจจะไม่สม่ำเสมอนัก แต่การร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มจากการสัมภาษณ์สมาชิกยังขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาร่วมกับกลุ่ม ยังมีความคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำและกรรมการ ในด้านการจัดสรรผลประโยชน์ สมาชิกได้รับผลประโยชน์จากการสีข้าวเปลือกในราคายุติธรรม มีระบบประกันราคาข้าว และได้รับข่าวสารและความรู้ทางการตลาดในเรื่องข้าวมากขึ้น เห็นได้จากการที่กลุ่มโรงสีชุมชน และสมาชิกสามารถขายข้าวเปลือกได้ในราคาที่สูงกว่าที่อื่น สามารถซื้อแกลบ รำ ปลายข้าวได้ในราคาถูก และมีอำนาจการต่อรองเรื่องข้าวมากขึ้น แต่ผลประโยชน์ในเรื่องเงินปันผล ยังไม่มากนักเนื่องจากกลุ่มไม่ได้ดำเนินการเพื่อการค้าเป็นหลัก จึงมีการขายข้าวไม่ต่อเนื่อง และไม่สามารถรับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิกได้ทั้งหมด

ตอนที่ 7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ ที่พบจากงานวิจัย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จากสมาชิกเป็นคำถามแบบเปิดดังแสดงในตารางที่ 10 จากการศึกษาปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 10 ปัญหาและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ประเด็น	ร้อยละ
1. ปัญหาจากการวิจัย	
- สมาชิกยังขาดการมีส่วนร่วม เช่น การดำเนินกิจกรรม การร่วมแก้ปัญหา กับกลุ่ม และการตัดสินใจในกิจกรรมที่เกิดขึ้น	52.4
- การบริหารจัดการ มีกรรมการทำงานไม่เพียงพอ ต้องรับผิดชอบหลาย กิจกรรม จึงทำงานไม่ทันเวลา เช่น ระบบเอกสาร ระบบบัญชี	54.8
- กรรมการยังไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เพราะมีภารกิจส่วนตัว	52.4
- การจดบันทึกข้อมูลยังไม่ชัดเจน และเวลาทำการ เปิด-ปิด ของโรงเลี้ยงไม่ เป็นระบบ เนื่องจากมีคนปฏิบัติงานในโรงเลี้ยงน้อย	71.4
- เครื่องมืออุปกรณ์โรงเลี้ยงไม่เพียงพอ ขาดรูปถ่าย ไม่พร้อมใช้งานในบางครั้ง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน การซ่อมแซมดูแลของผู้รับผิดชอบไม่ทั่วถึงอีกทั้งอุปกรณ์ขาดความทันสมัย	73.8
- ไม่มีกฎ กติกาในการประชุม เช่น เมื่อประธานพูดในที่ประชุม มีการคุยกัน เสียงดัง ไม่เคารพประธานในที่ประชุม ได้แย้งกันก่อนที่ประธาน จะอนุญาต	54.8
2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	
- ควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมของกลุ่มให้มากขึ้น	52.4
- ควรมีการนำปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเข้าที่ประชุม ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับทราบความต้องการของสมาชิกและแนวทาง แก้ปัญหา	52.4

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	(N = 42)
ประเด็น	ร้อยละ
- การบริหารระบบงาน ระบบคน ควรมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในทีม คณะกรรมการ ให้มีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ทำ เช่น การทำบัญชี การจัดระบบงาน ระบบเงิน และต้องแยกการจัดการกิจกรรมแต่ละอย่างให้ชัดเจน	54.8
- ควรมีผู้ปฏิบัติงานประจำในโรงสีอย่างน้อย 2-3 คน และควรจัดระบบการทำงานในโรงสีให้มีมาตรฐาน มีเวลาเปิด-ปิดที่แน่นอน การจัดทำเอกสารในโรงสีต้องชัดเจน	71.4
- เครื่องมือ อุปกรณ์ ในโรงสีควรมีการปรับปรุงพัฒนา โดยการจัดหางบประมาณเพื่อซ่อมบำรุง และจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อพัฒนาโรงสีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	71.4
- ควรมีการตั้งกฎ กติกาในการเข้าร่วมประชุมให้ชัดเจน มีมาตรการในการควบคุมผู้ฝ่าฝืนกฎ กติกาของกลุ่ม	54.8

1. ปัญหาที่พบจากการวิจัย มีดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกยังมีส่วนร่วมไม่เต็มที่ เช่น การดำเนินกิจกรรม บางครั้งสมาชิกไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้ จึงไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงของกลุ่ม หรือในการประชุมกลุ่ม บางครั้งสมาชิกยังขาดการมีส่วนร่วมตัดสินใจและแก้ปัญหา

1.2 การบริหารจัดการ มีคนทำงานไม่เพียงพอทำให้งานล่าช้า การทำบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องดูแลรับผิดชอบหลายกิจกรรม ทำให้สรุปข้อมูลการเงินไม่ทันเวลา

1.3 การปฏิบัติงานในโรงสี มีจำนวนคนที่ทำงานน้อย จดบันทึกข้อมูลยังไม่ชัดเจน และทำงานไม่เป็นระบบ เปิด-ปิดไม่เป็นเวลา

1.4 ด้านกรรมการ ยังทำงานไม่เต็มที่เพราะต้องมีการกิจส่วนตัว

1.5 ด้านเครื่องมืออุปกรณ์โรงสี มีไม่เพียงพอ ซ้ำรูดบ่อยรวมทั้งเครื่องอุปกรณ์ไม่ทันสมัย ไม่พร้อมจะใช้งานในบางครั้งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน การซ่อมแซมดูแลของผู้รับผิดชอบ ไม่ทั่วถึง

1.6 ไม่มีกฎ กติกาในการประชุม เช่น เมื่อประธานพูดในที่ประชุม มีการคุยกันเสียงดัง ไม่เคารพประธานในที่ประชุม ได้แย้งกันก่อนที่ประธานจะอนุญาต และประเด็นปัญหาไม่ถกเถียงและดำเนินการให้สิ้นสุดในที่ประชุม

2. ข้อเสนอแนะที่พบจากการวิจัย

2.1 ควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่สมาชิก ให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับกลุ่มเมื่อมีกิจกรรมต่างๆ

2.2 ควรมีการนำปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเข้าที่ประชุม ให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับทราบความต้องการของสมาชิกและแนวทางในการแก้ปัญหา

2.3 การบริหารระบบงาน ระบบคน ควรจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่คณะกรรมการให้มีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ทำ เช่น การทำบัญชีกลุ่ม การจัดระบบงาน ระบบเงิน และต้องแยกการจัดการกิจกรรมแต่ละอย่างให้ชัดเจน

2.4 ผู้ปฏิบัติงานในโรงสีต้องมีประจำอย่างน้อย 2-3 คน และควรจัดระบบการทำงานในโรงสีให้มีมาตรฐาน มีเวลาเปิด-ปิดที่แน่นอน การจัดทำเอกสารต่างๆ ต้องชัดเจน

2.5 เครื่องมือ อุปกรณ์ในโรงสีควรมีการปรับปรุงพัฒนา โดยต้องจัดสรรเงินประกอบการกลุ่มเพื่อนำมาซ่อมบำรุง และจัดซื้ออุปกรณ์ซ่อมบำรุง

2.6 ควรมีการตั้งกฎ กติกาในการเข้าร่วมประชุมให้ชัดเจน มีมาตรการในการควบคุมผู้ฝ่าฝืนกฎ กติกาของกลุ่ม เพื่อให้การประชุมกลุ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสมาชิกทุกคนเข้าใจรายละเอียดของการประชุม